

KUORTANE MÄYRY HAAVISTONHARJU

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Ville Luho 1963

M

Kuortane, Mäyry, Haavistonharju, kaivauskertomus
v:lta 1963.

Liitteet: 10 karttaa, KM 16163.

Muinaistieteellisen toimikunnan saatua tietää, että TVH suunnitteli hiekan ottoa Kuortaneen pitäjän Mäyryn kylästä Haavistonharjulta maanviljelijä Hietalan maalta, missä fil. maisteri A.-L. Hirviluoto oli todennut syksyllä 1960 kivi-¹⁾kautisen asuinpaikan, joka nyt oli vaarassa tuhoutua, päätti toimikunta ottaa kyseisen asuinpaikan kenttätöohjelmaansa kesällä 1963. Allekirjoittanut määrättiin tehtävän suorittajaksi. Apulaisinani toimivat ylioppilaat Lasse Laaksonen Turun yliopistosta ja M. Leiwo Helsingin yliopistosta. Tehtävän suoritin heinäkuussa 1963.

Haavistonharju sijaitsee Kuortaneella Lapuanjoen ja Kaarankajoen välisessä maastossa Kuortaneenjärven kaakkois-päässä, Kuortaneen kirkolta n. 2.5 km kaakkoon. Harju on n. 1.0 km pitkä ja n. 200 m leveä leveimmältä kohtaa, miltei pohjois-eteläsuuntainen. 85 m:n korkeuskäyrä kiertää sen lakea ja 80 m:n käyrä sen länsirinteen juurta (peruskartta n:o 2224 05 Kuortane 1:20000 v:lta 1962). Isoin osan sen korkeinta kohtaa on tuhoutunut hiekkanajossa ja samalla myös huomattava osa kivikautista kulttuurikerrosta. Hietalan osuus on harjun puolivälin eteläpuolella TVH:n ja Kuortaneen kunnan hiekkakuoppain välissä. Kivikautisen kulttuuriker-
1) A.-L. Hirviluodon kertomus top.arkistossa.

roksen rippeitä saatoin todeta kunnan omistaman hiekkakuopan länsilaidalla (kartalla eteläisin kuoppa) ja Hietalan kuopan ja sen länsipuolella olevan nevan välisellä kannaksella. Nevan itäreunaa kiertää 77.5 m:n korkeuskäyrä. Kaivauskohta valittiin Hietalan kuopan länsilaidalta, kuopan ja nevan väliseltä kannakselta, Hietalan talosta n. 200 m luoteeseen ja Kuortaneen kirkolta n. 2.7 km kaakkoon.

Paikalla tutkittiin n. 370 m²:n laajuinen alue (liitteet I - II). Pintakerros oli alueelta caterpillarilla poistettu ja kulttuurikerroksen yläosa rikkoontunut. Maaperä oli hienoa, miltei kivetöntä hiekkaa ja vietti länteen ja etelään. Kuoritun maan pinnalla erottui siellä täällä kvartsi-iskennäisiä, palaneita luunsiruja sekä palomaa- ja nokihiililaikkuja. Maaperän kuivuus vaikeutti kulttuurikerroksen vahvuuden määrittelyä. Väriltään sitä oli vaikea erottaa ympäristöstään. Paljastuneista kiinteistä muinaisjäännöksistä on mielenkiintoisin punamultahauta ruudussa XIV:14 (liite ~~VII~~ VI). Sen alkuperäistä laajuutta on vaikea määrittää koska pintakerrosta poistettaessa punamultaa on ilmeisesti levinnyt alkuperäistä asemaa laajemmalle. Nykyisellään se oli n. 180 cm pitkä suunnassa itä - länsi ja n. 90 cm leveä suunnassa pohjoinen - etelä (itäpään leveys oli n. 110 cm). Sen länsi- ja itäpäässä oli pieni kivi; kolmas pieni kivi oli leveän itäpään eteläreunalla. Punamultaa oli haudan itäosassa n. 31 cm vahvalti ja länsipäässä n. 20 cm paksulti (liite VI). Siitä löytyi 5 punamullan värjäämää kvartsi-iskennäistä (16163:62) yhdeltä kohtaa kartalle merkitystä paikasta

(liite VI). - Pieniä hiili-, noki- ja palomaaläiskiä oli ruuduissa V:1, VII:1, III:10, XII:3-4, XIV:4 (liite II:a), XV:15 (liite II:b), X:12, XI:12, XIII:11-12 (liite III), XV:10-11, XVI:11 (liite IV), XV:12-13, XVI - XVII:12-13 (liite V), XV:14-15, XVI:15 (liite VI), XVIII:13, XIX-XX:12-13, XIX:13, XIX:14 (liite VII) sekä hiekkakuopan reunalla ruudussa XVIII:15 (liite VIII).

Irrallisia löydöksiä kertyi 123 luettelonumeroa (KM 16163):

keskentekoisia kivilajiesineitä	1	kpl.	palaneita luunsiruja	29
"nuolenvarren silittäjiä"	1	"	hiiltä	X
hioimia	1	"		
hiontakiven katkelmia	1	"		
hiontalaakojen kappaleita	2	"		
kivilajikappaleita	4	"		
poikkiteräisiä nuolenkärkiä, kvartsia	3	"		
keskentekoisia kvartsinuolen- kärkiä	1	"		
levykaapimia, kvartsia	4	"		
höyliä, "	1	"		
kolmiokärkiä, kvartsia	1	"		
kvartsiesineiden katkelmia	1	"		
käyttäjälkisiä kvartsi-iskennäisiä	5	"		
iskukiveä, kvartsia	12	"		
iskukiven kappaleita, kvartsia	6	"		
iskentäytimiä, kvartsia	5	"		
iskentäytimien kappaleita, kvartsia	2	"		
säleytimien katkelmia, kvartsia	1	"		
säleitä ja katkelmia, kvartsia	5	"		
kvartsi-iskennäisiä	249	"		

Kuten liitteestä I ilmenee, rajoittuvat löydöt kaivausalueen yläosaan, ruuturiville 11 ja siitä ylöspäin, hiekkakuopan reunalle. Pääosa asuinpaikkaa on siis tuhoutunut hiekanajon yhteydessä. Ruuturiveistä 1 - 10 talteen saadut harvat löydökset ovat ainakin osittain siirtyneet ylempää alemmaksi, pintakerrosta caterpillarilla poistettaessa. Koeoja I ja koekuopat 2-4 olivat löydöttömät. Löytöjen alaraja seuraa suunnilleen 82 m:n korkeuskäyrää ja silloinen ranta on ollut hieman alempana. Hiili- ja noki-palomaalaikkuja löytyi tosin alempaakin n. 81 m:n korkeudelta, mutta ei ole varmaa, ovatko ne samanaikaisia kuin muu asuinpaikan jäämistö. Nehän saattavat olla metsäpalonkin muistoja. 80 m:n rantaa nuorempaa asuinpaikkaa ei pitäisi. Hiukan vanhempi se voi olla. Asuinpaikka sijaitsee Esa Hyypän mukaan suunnilleen 89 m:n litorinaiosobaasilla (SM 1950 s. 30 k. 6) ja siis seudun korkeinta litorinarantaa alempana.

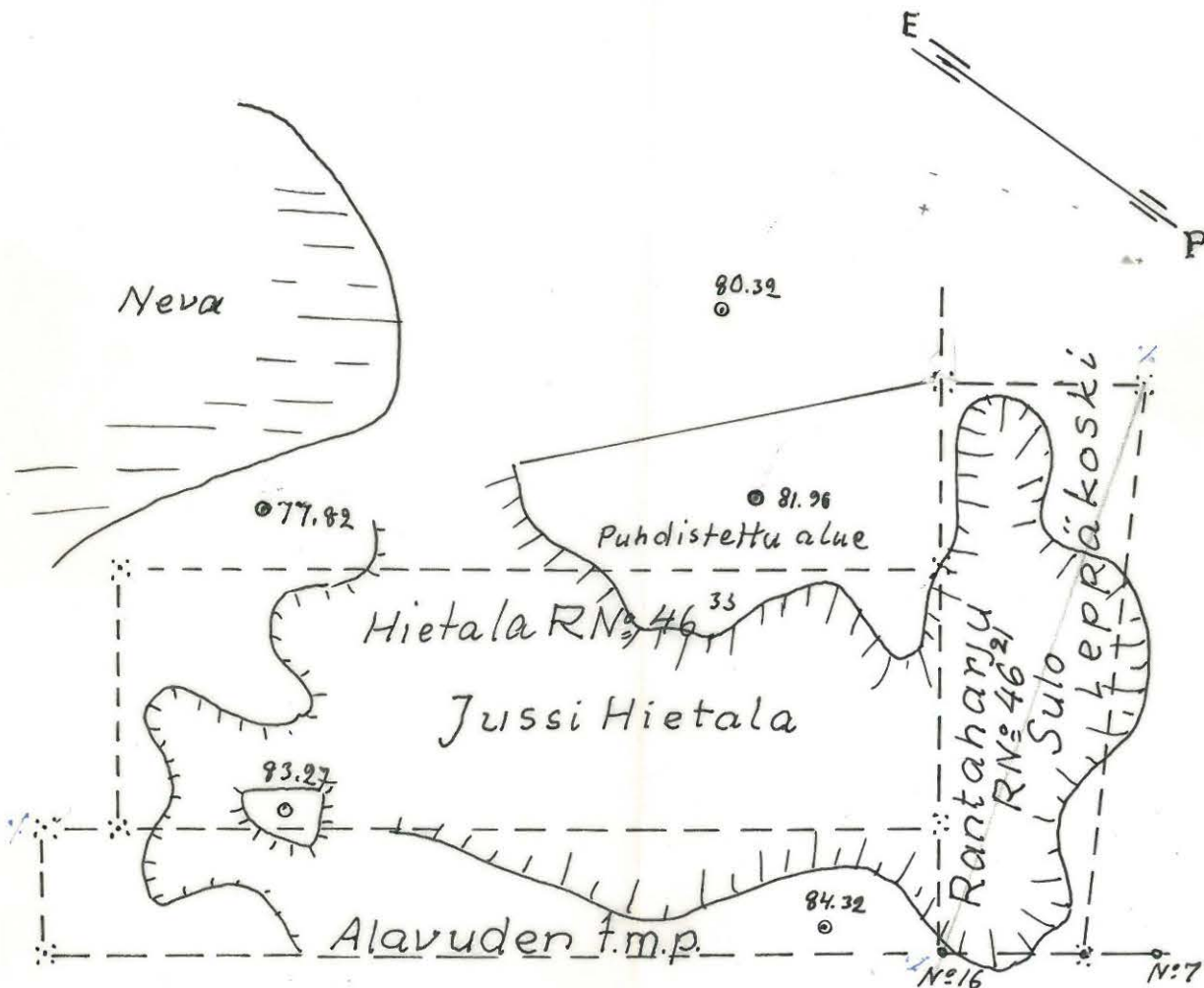
Helsingissä 21 p:nä helmikuuta 1964.

Ville Luho
Ville Luho

1:100 000

Haavistonharjun sora-alue
Kuortaneen kunnan Kuortaneen kylässä
Kartta 1:1000

13

12

Kuortane Haavistonharju

1:100

P

K 2231

A 8. 287x520 mm

20

19

18

17

16

15

14

13

18

17

16

15

14

13

15

hioin?

13

XVII

XVII

(171)

luunsiru

kiivi

Hiekkakuoppa

Hiekkakuoppa

Sierankatk. (pinta)

LEIST.

vasonakivi

luunsiru

luuns. 152

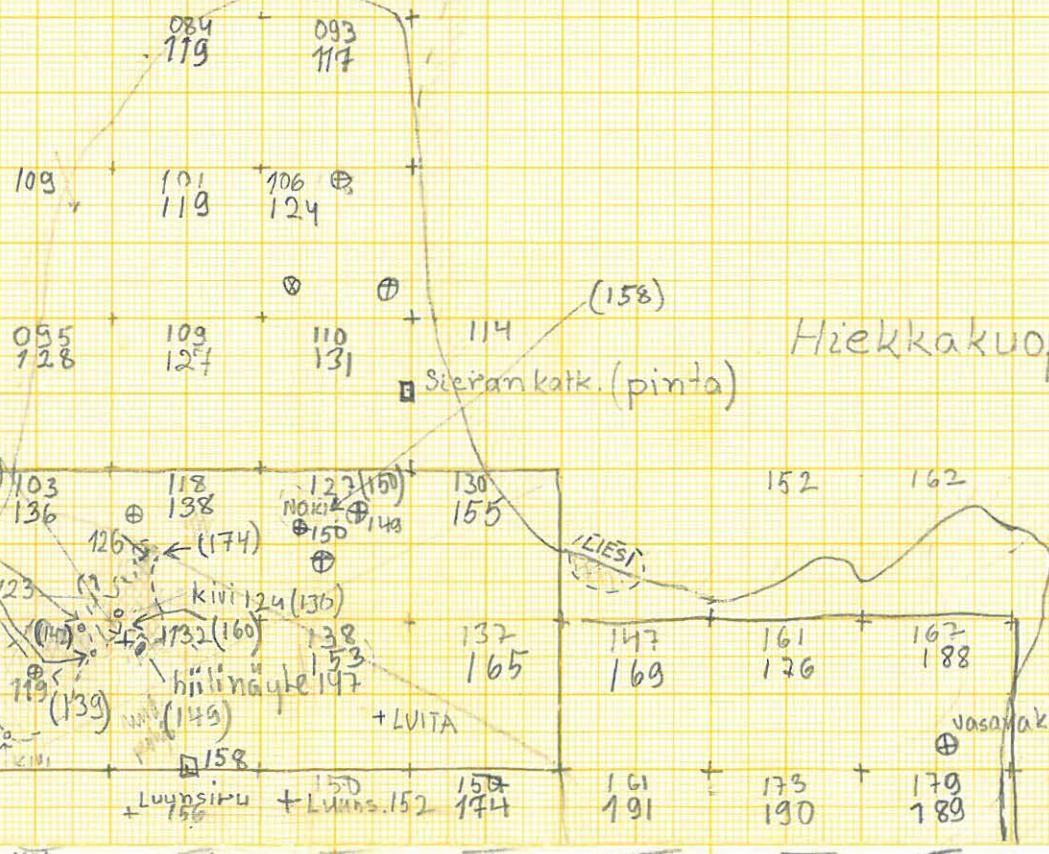
152

152

173

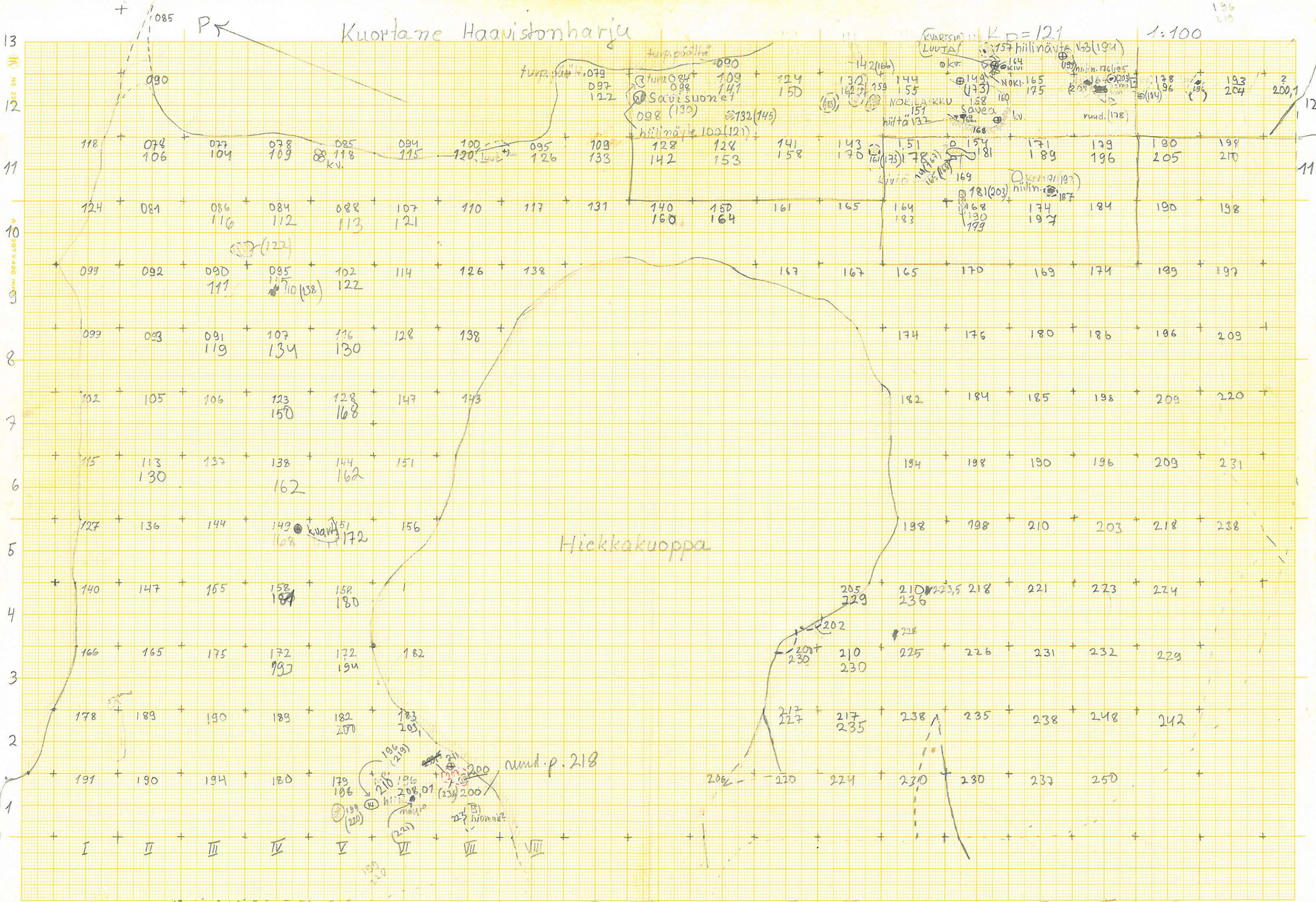
170

189

Kuortane Haavistonharju

1:100

□ hiottu kiviesine ✖ palomaa ○ kuartssia

Hiekkakuoppa

Savi-suone

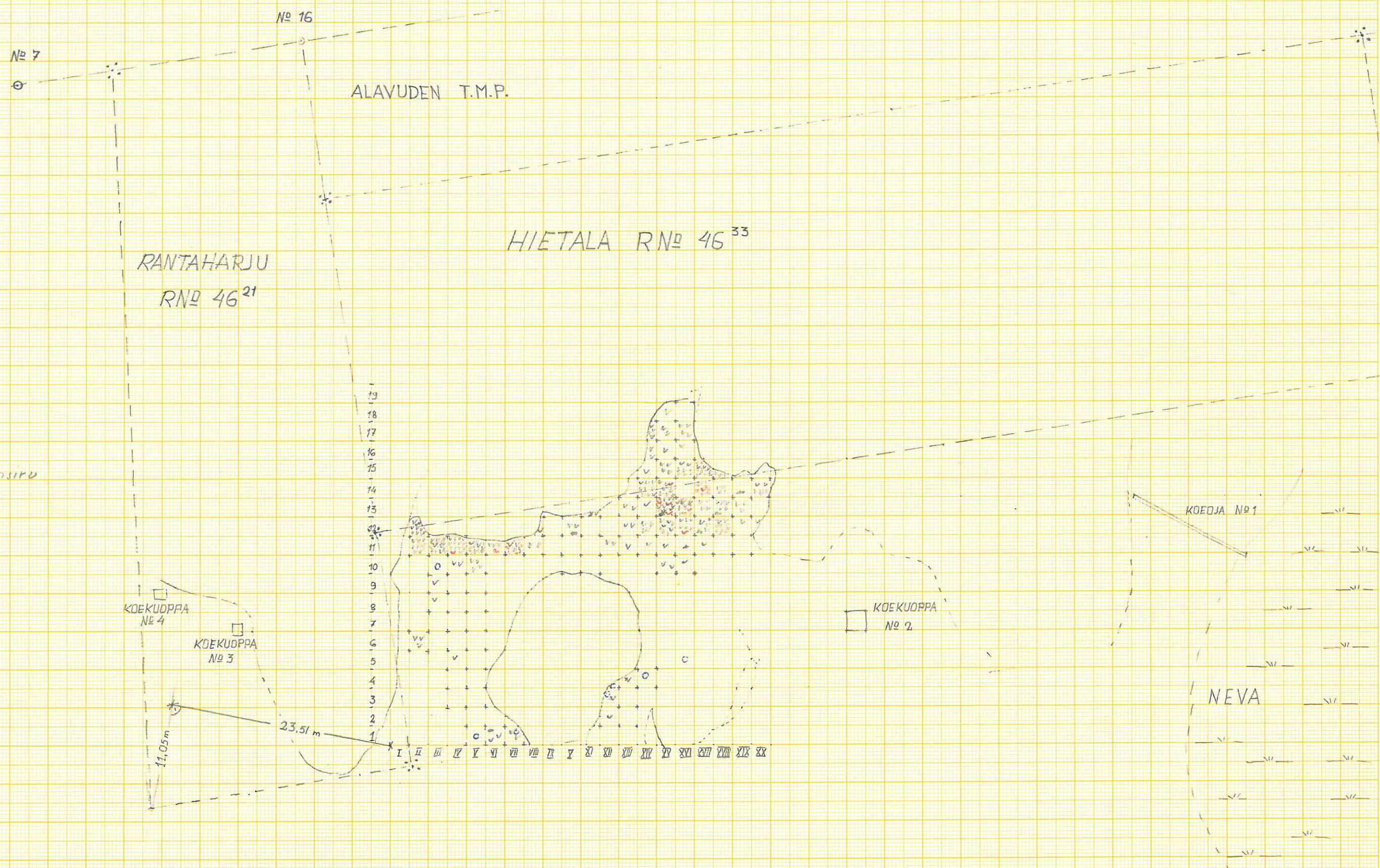
Kvartsi LUUTA
K_D = 121
157 hiilimäntä 133 (194)

ruud. p. 218

196
20

KUORTANE HAAVISTONHARJU

YLEISKARTTA MK 1:400

v = löyly
m = hiltä
v = paalut luunsire

PIIRTÄNYT: LASSE LAAKSONEN
8.7.1963

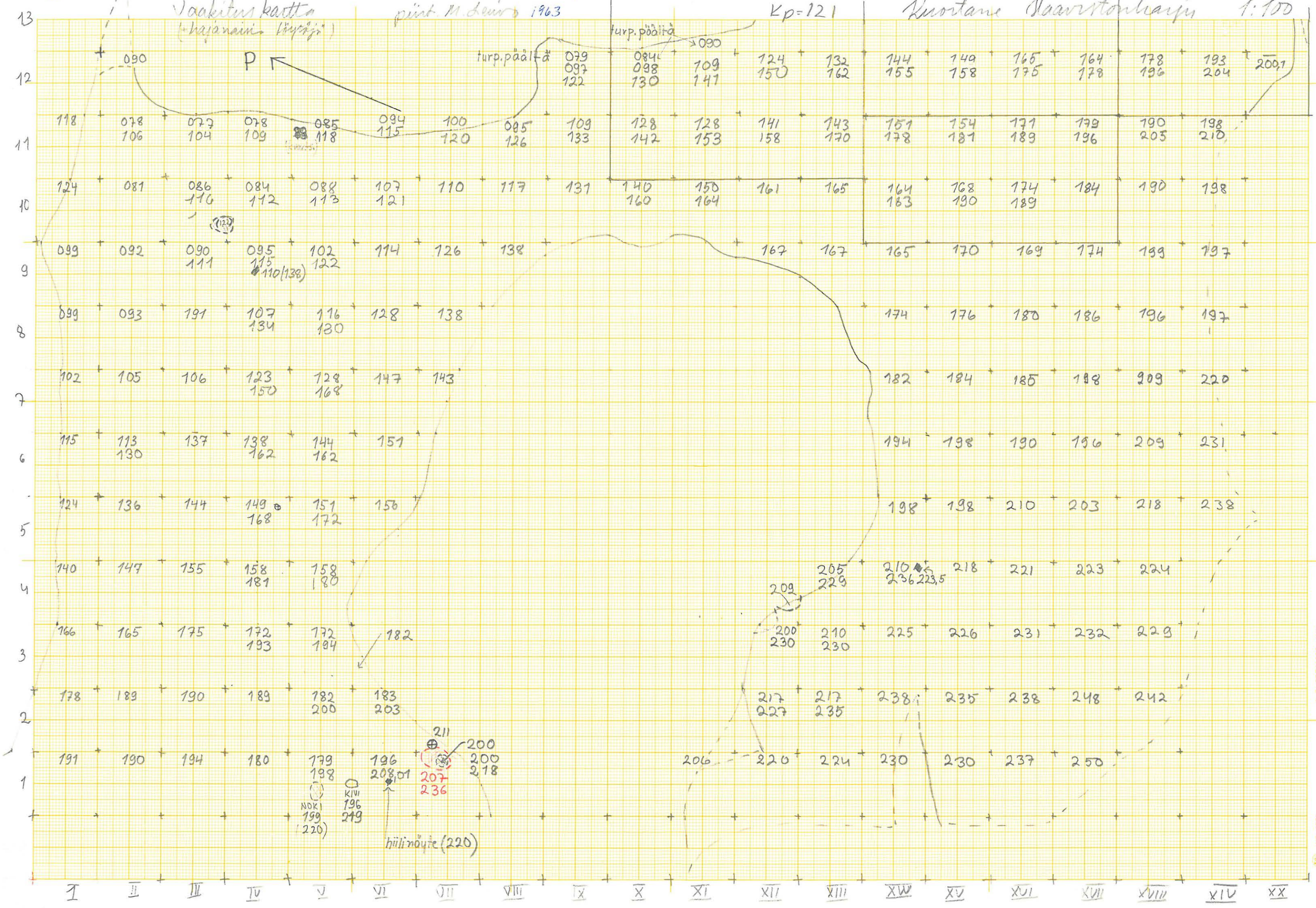
A. S. 207 X 400 mm
No 2231

Vaakitus kartta
(hajantain kyyppi)

piint. M. Leino 1963

Kp=121

Kuortane Naaristonharju 1:100

turp.päälfä

turp.pöytä

P ←

88 118
(122)

(122)

115
110(138)

211

NOKI 199 (220)
KIV 196 219

hällinöyte (220)

179 198

196 208 21

207 236

200 200 218

209

200 230

205 229

210 236 223,5

218

221

223

224

217 227

210 230

225

226

231

232

228

217 227

217 235

238,1

235

238

248

242

206

220

224

230

230

237

250

Vaakituskartta
(+ hajamaisia löylyjä)

Liittyy V. Luhan karttaan.

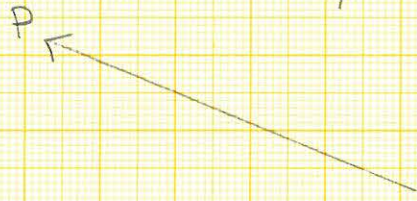
piiri M. Leino 1963

Kp=121

Kuortane Haavistonharju

1:100

Liite 12

Hiekkakuoppa

Hiekkakuoppa

109
135

111
147

132
160

139

150

157

161

173

179

103
106

118
138

127
150

130

152

162

119
139

132
149

138
153

137

147

161

167

084
119

093
117

109

101
119

126
124

095
129

109
127

110
137

sierra (pinnalta) 161631.89

hibin?

171

X

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

18

17

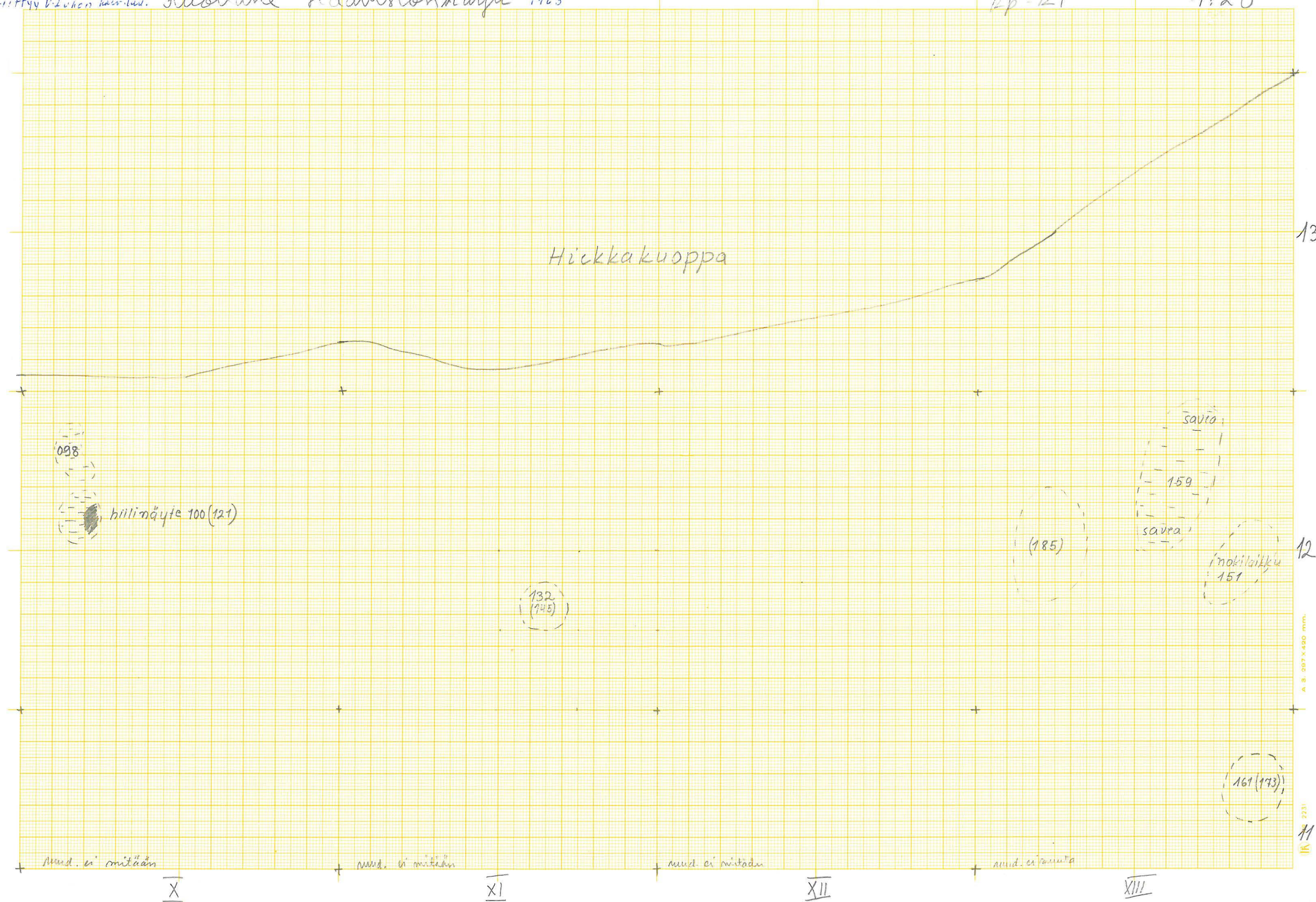
16

15

14

13

A 4 1007 x 450 mm

Hickka kuoppa

098

hiilinäyte 100 (121)

132
(145)

(185)

savie

159

savie

inokilattu
151

161 (173)

muut. ei mitään

muut. ei mitään

muut. ei mitään

muut. ei mitään

X

XI

XII

XIII

A 8. 287 x 420 mm.

223

11

12

13

161(167)
169
KIVI 165(168)

KIVI 171(193)

~~187~~ hilin. 187

181
(203)
179

XIV

XV

XVI

XVII

11

10

A. B. 207 x 450 mm.

K. N. 7231

K N 2231
A 9 297 x 430 mm

13

13

12

12

XIV

XV

XVI

XVII

K
N:o 221
A 9 297x430 mm

□ hiottu kivi
 ⊕ kvartsin koppale
 ◆ hiiltä
 - - - - - palomaan raja
 - - - - - savi-
 maa
 □ 158

XVI

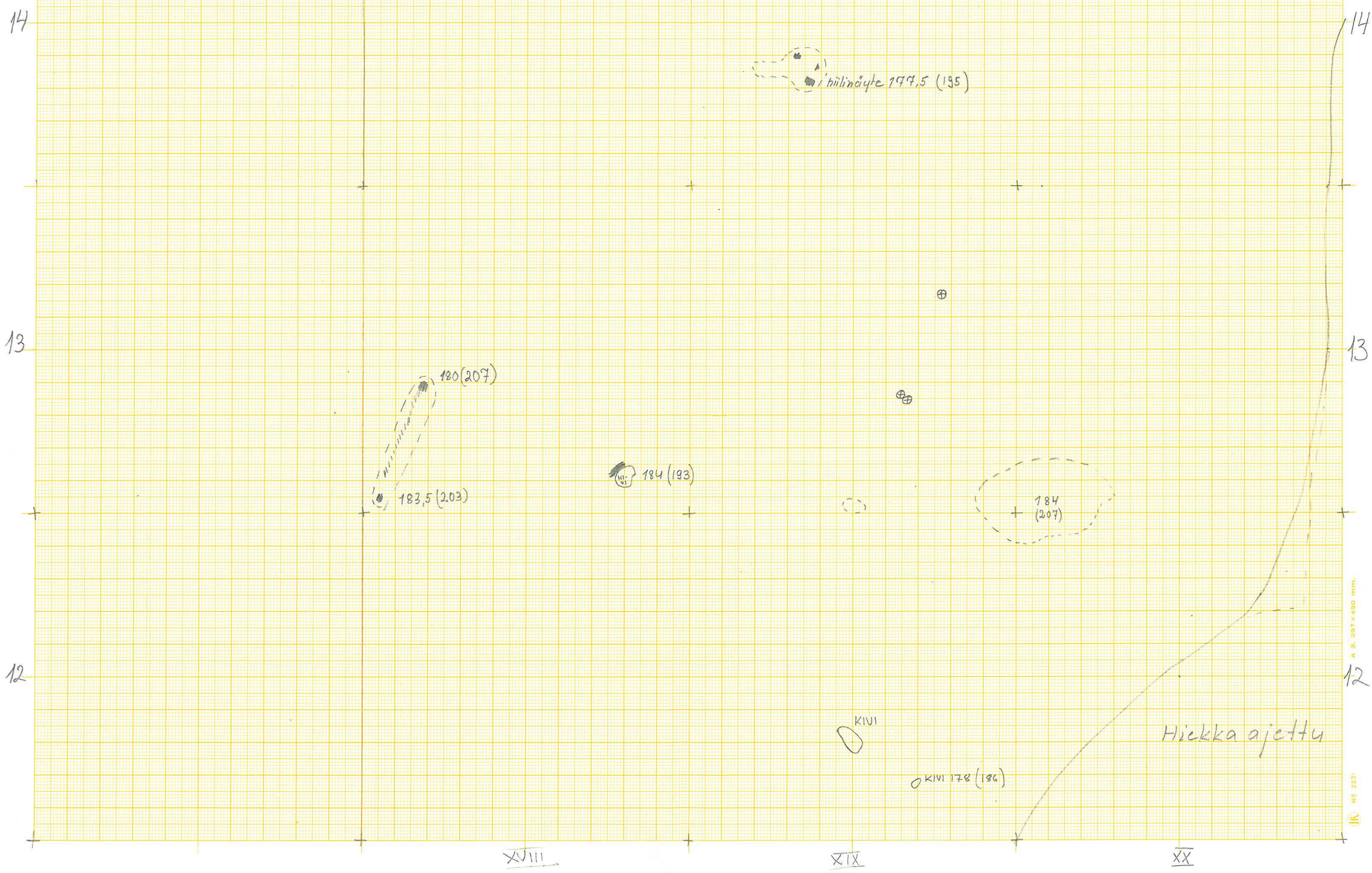
XVII

Liite VII
Lähtöy V. Luoma kivi laati.

Kuortane. Kaavistonharjoitus 1963

(muutusta ei mitään) (muutusta ei mitään)

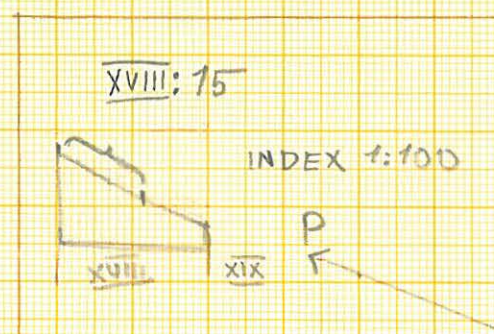
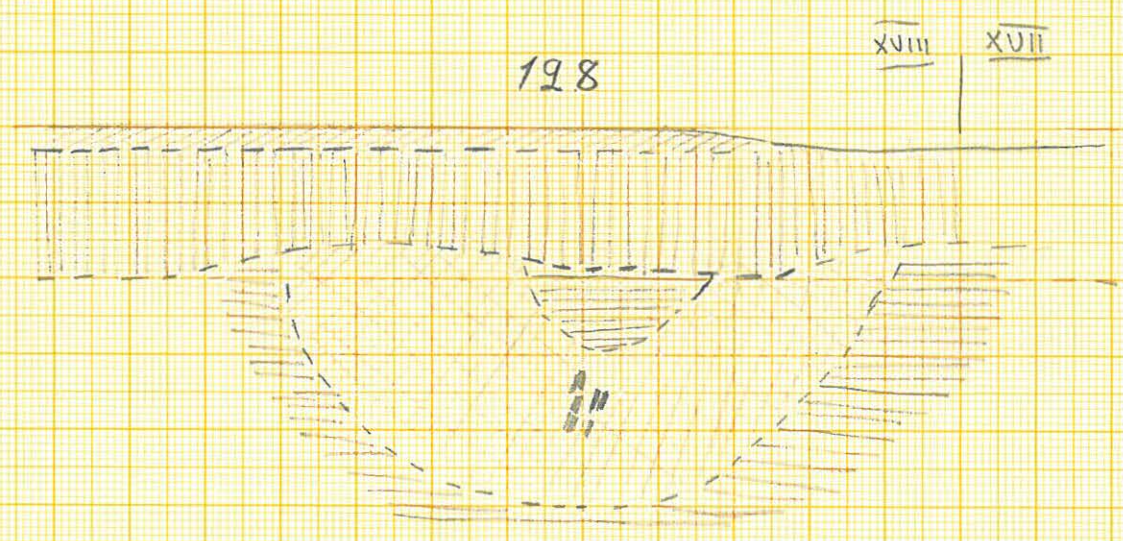
Kp = 121
(muutusta ei mitään) 1:20

Profili hiihkeopasta nuudursa XVIII:15 Suotane, Hoovistonmäki

1:10

A. 4 (210x297 mm)

 palomaa = hiekka
  huuhout. maa
  turve

Oy VIII Ab N:o 106